

KAROL BAL – JADWIGA WILKOVÁ (eds.):**Gadameriana. Hans-Georg Gadamer w Zbliżeniach Polska-Niemcy. Annäherungen Polen-Deutschland**

Wrocław: Oficyna Wydawnicza ATUT – Wrocławskie Wydawnictwo Oświatowe 2006, 259 s.

Tento zborník článkov, pôvodne uverejnených v poľsko-nemeckom dvojjazyčnom časopise, vychádzajúcom od r. 1991 vo Vratislavi, obsahuje články od H.-G. Gadamera (1900 – 2002) a o ňom. Sú usporiadané do troch častí: 1. články, ktorých autorom je Gadamer; 2. Gadamerov životopis od J. Wilkovej; 3. Články o Gadamerovi od autorov pochádzajúcich z Poľska, Nemecka, Francúzska i Slovenska.

Prvú časť otvára teda Gadamer, priateľ Poľska, svojimi spomienkami na Vratislav *Wrocławskie wspomnienia (Vratislavské spomienky)*, kde býval – narodil sa v Marburgu – v r. 1902 – 1919. Nasledujú *Autobiografia; Lipsk (Lipsko); Úzkosť (Lęki); Historia filozofii (Dejiny filozofie); Kilka słów o hermeneutyce (Niekoľko slov o hermeneutike); Briefe – Listy*. Hutne napísaný bohatý životopis nemeckého filozofa (s. 109 – 114) končí prehľadom jeho knižnej tvorby za roky 1924 – 1993. Tretiu časť začína príhovor bývalého saského ministra vedy a umenia, prednesný dňa 11. apríla 2000 pri príležitosti stého výročia narodenia H.-G. Gadamera: *Ein Weiser in finsternen Zeiten (Sprievodca temnými časmi)*. Zaujme v ňom pasáž z listu univerzity v Lipsku maršalovi Žukovovi (s. 122 – 123), ktorý bol vtedy hlavným veliteľom okupačných vojsk po Američanoch, ktorí Lipsko oslobodili. A Gadamerovi, vtedy dekanovi Filozofickej fakulty a potom rektorovi (1946 – 1947), pripadla neľahká úloha postaviť na nohy vojnu aj ideológiu zničenú univerzitu.

Autormi ďalších jubilejných príhovorov a článkov sú spoluvydavateľka Jadwiga Wilková, pracovníčka Katedry filozofie Vratislavskej univerzity (*W 100. rocznicę urodzin Hansa-Georga Gadamera; Sté výročie narodenia H.-G. Gadamera*) – s Gadamerom sa ešte stretne v r. 2002 v Heidelbergu, v mieste jeho posledného pobytu (*Spotkania z Gadamerem; Stretnutia s Gadamerom*) –, Karol Bal (*Das Gespräch geht weiter...; Diálogo pokračuje...*), a bývalý prezident NSR (*Przemówienie Johanna Raua, prezidenta Republiki federalnej Niemiec, z okazji 100. rocznicy urodzin Hansa-Georga Gadamera, 11 lutego 2000 r. na uniwersytecie w Heidelbergu; Prihovor Johanna Raua, prezidenta SRN pri príležitosti stého výročia narodenia H.-G. Gadamera 11. februára 2000 na univerzite v Heidelbergu*). Spoluvydavateľ, Gadamerov poľský korešpondent a vedúci Katedry filozofie K. Bal, je v zborníku prítomný ešte ako autor nekrológu (*Hans-Georg Gadamer, 1900 – 2002*).

Ryszard Rożanowski z Vratislavskej univerzity (*Filozofia stulecia; Filozofia storočia*) je autorom recenzie poľského prekladu Gadamerovej knihy *Moja droga do filozofii. Wspomnienia*. (Wrocław 2000) (orig. *Philosophische Lehrjahre. Eine Rückschau; Filozofické učňovské roky. Pohľad do minulosti*. Frankfurt a.M. 1977). Recenziou je aj tretí príspevok J. Wilkovej *Gadamer a nazizm (Gadamer a nacizmus)*, a to knihy kanadského autora Jeana Grondina, profesora na Univerzite v Montreali (*Hans-Georg Gadamer. Eine Biographie; Hans-Georg Gadamer. Biografia*. Tübingen 1999). Dozvedáme sa z nej, že

aj keď Gadamer nebol členom nacistickej strany (ako Heidegger), zaujal vcelku apolitický postoj a nezriekol sa svojich židovských priateľov, menovite K. Löwitha, krstného otca svojej dcéry, predsa len podpísal v r. 1933 deklaráciu nemeckých univerzitných profesorov na podporu A. Hitlera. Ďalší pracovník vratislavskej Katedry filozofie Łeszek Kłeszczyz je autorom recenzie (*Po cóż poezja? – Načo poezia?*) poľského prekladu Gadamerovej knihy *Poetica* (Warszawa 2001).

Gadamerova korešpodencia s K. Balom, uvedená v 1. časti, sa stala aj predmetom dvojjazyčnej knižnej publikácie *Listy-Briefe (1993 – 2001)* (Wrocław 2003). Referuje o nej Radosław Kuliniak z Katedry filozofie: *O polskim tłumaczeniu listów Hansa-Georga Gadamera; O prekladání listov H.-G. Gadamera do poľštiny*.

Nekrológ J. Derridu (1930 – 2004) *Jakąż on miał rację! Mój cicerone Hans-Georg Gadamer*, pôvodne uverejnený vo *Frankfurter Allgemeine Zeitung* (dňa 20. 3. 2002) pod názvom *Wie Recht er hatte! Mein Cicerone Hans-Georg Gadamer; (Akú len mal pravdu! Mój sprievodca Hans-Georg Gadamer)* je nielen osobnou spomienkou na Gadamera od prvého stretnutia s „nesmrteľným“ filozofom v r. 1981, ale aj informáciou o Gadamerových vzťahoch s Francúzskom.

Czesław Głombik (Katedra filozofie Sliezskej univerzity v Katoviciach) sa vo svojom príspevku (*Polskimi śladami Hansa-Georga Gadamera; Po stopách Hansa-Georga Gadamera v Poľsku*) vracia nielen ku Gadamerovým vzťahom s Poľskom a s poľskými filozofmi, najmä s fenomenológmi (R. Ingarden, W. Tatarkiewicz, K. Michalski a i.), ale ako historik súčasnej filozofie pozorne sleduje filozofické dianie aj u nás, vrátane osobných kontaktov. Svedčí o tom jeho druhý príspevok *Słowackie studia gadamerowskie (Gadamerovské štúdiá na Slovensku)*. Menovite uvádza V. Leška, F. Novosáda, O. Sisákovú, V. Bakoša, z ktorých niektorí publikovali v *Zbliżeniach* a sú z tohto dôvodu prítomní v zborníku. Ide o príspevky: V. Leško z Katedry filozofie Univerzity P. J. Šafárika v Košiciach (*Gadamer's philosophische Hermeneutik und Philosophiegeschichte – Gadamerova filozofická hermeneutika a dejiny filozofie*) a O. Sisáková z Katedry filozofie a etiky Prešovskej univerzity (*Philosophiegeschichte und Gadamer's Prinzip der Wirkungsgeschichte – Dejiny filozofie a Gadamerov princíp účinných dejín*).

V publikácii nemohol chýbať fenomenológ Rüdiger Bubner ako nástupca Gadamera na Heidelbergskej univerzite; jeho príspevok *Rückblick auf Gadamer's Hermeneutik (Spätñý pohľad na Gadamerovu hermeneutiku)*, končí odpoveďou na otázku, čo možno pokladať za krédo zakladateľa filozofickej hermeneutiky: „Pravdivou zostáva Hegelova myšlienka, že totiž podstata ducha v zhode s jeho rozvinutím v čase upadá. Takže keď sa myslenie, ktoré chce premýšľať o duchu, aplikuje na *dejiny seba samého*, už nemá do činnosti so *sebou samým*.“

Oceňme aj užitočné noticky o autoroch na konci zborníka, ako aj menný register. Zborník môže poslúžiť ako zdroj dejín súčasnej filozofie a inšpirácie pre adeptov filozofie pri písaní diplomových a dizertačných prác o Gadamerovi, pravda, s vedomím, že jeho filozofické predpoklady sa okrem antiky nachádzajú u Husserla a Heideggera.

Jozef Sivák

Mgr. Jozef Sivák, CSc.
Filozofický ústav SAV
Klemensova 19, 813 64 Bratislava 1, SR